

Total number of printed pages—4

1 (Sem-3/FYUGP) SAN42MJ

2025

SANSKRIT

(Major)

Paper : SAN4300204 MJ

(Basics of Sanskrit Grammar)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

**The figures in the margin indicate
full marks for the questions.**

UNIT-I

(Vaiyākaraṇasiddhāntakaumudī)

(Marks : 15)

1. Explain **any one** of the following sūtra. 5

अधस्तनयोः कस्यचित् एकस्य सूत्रस्य व्याख्या कार्या :

(a) हलन्त्यम्

(b) अणुदित्सवर्णस्य चाऽप्रत्ययः

2. (a) Write down the माहेश्वराणि सूत्राणि. 10

माहेश्वराणि सूत्राणि लेखनीयानि।

Or / अथवा

(b) Write a note on the sūtras related with the Vedic Accent (स्वर).

वैदिक स्वरविधायकानि सूत्राणि अवलम्ब्य एकः प्रबन्धः प्रस्तुयताम्।

UNIT-II

(Pāṇinīyaśikṣā)

(Marks : 15)

3. Write short note on **any one** of the following : 5

अधस्तनयोः किमपि एकमाश्रित्य लघु टीप्पणी लेखनीया :

- (i) स्वरवर्णाः
- (ii) संवृतम्
- (iii) विवृतम्

4. Explain **any one** of the following : 10

अधोलिखितेषु कस्यचित् एकस्य व्याख्या कार्या :

- (a) अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि पाणिनीयं मतं यथा। शास्त्रानुपूर्व्यं तद्विद्याधथोक्तं लोकवेदयोः ॥
- (b) त्रिषष्टिश्चतुःषष्टिर्वा वर्णाः शम्भुमते मताः। प्राकृते संस्कृते चापि स्वयं प्रोक्ताः स्वयम्भुवा ॥
- (c) अनुस्वरपमानां च नासिका स्थानमुच्यते। अयोगवाहा विज्ञेया आश्रयस्थानभागिनः ॥

UNIT-III

(Declension and Conjugation)

(Marks : 15)

5. Give the resulting forms of the following : 1×7=7

अधः निर्दिष्टानां शब्दरूपाणि लेखनीभानि :

- (i) नर — प्रथमा-बहुवचनम्
- (ii) लता — षष्ठी-एकवचनम्
- (iii) गुणिन् — द्वितीया-बहुवचनम्
- (iv) विद्वस् — चतुर्थी-एकवचनम्
- (v) अस्मद् — तृतीया-एकवचनम्
- (vi) तद् (स्त्री०) — प्रथमा-एकवचनम्
- (vii) त्रि (पुं०) — सप्तमी-बहुवचनम्

6. Give the conjugational forms of the following roots in all persons and numbers of a लकार as directed : (**any four**) 2×4=8

अधोलिखितानां धातूनां निर्दिष्टलकारान्तकारं सर्वेषु पुरुषेषु सर्वेषु वन्जनेषु च धातुरूपाणि लेख नोयानि (केषाञ्चन चतुर्णाम्)

- (i) √भू — लङ् लकारः
- (ii) √गम् — विधिलिङ् लकारः
- (iii) √दृश् — लट् लकारः
- (iv) √अस् — लङ् लकारः

(v) √श्रु — लट् लकारः

(vi) √विद् — लट् लकारः

(vii) √हन् — लट् लकारः

UNIT-IV

(Technical Terms of Sanskrit Grammar)

(Marks : 15)

7. (a) What is the उपधावर्ण of the word – जिज्ञासा ?
1

'जिज्ञासा' इति पदे उपधावर्णः कः ?

(b) Write the definition of the following :
(any two) 2×2=4

अधोलिखितानां लक्षणं प्रदेयम् (किमपि द्वयोः) :

धातुः, गुणः, सार्वधातुकम्

8. Write short notes on **any two** of the following : 5×2=10

अधस्तनानां द्वयोः टिप्पणी लेखनीया :

(i) प्रकृतिः

(ii) प्रत्ययः

(iii) आदेशः

(iv) आगमः

(v) सूत्रम्